

Олена Юрійвна САЛМАНОВА,

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6376-1160>;

Марта Василівна МАРЧУК,

курсантка 3 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗВО УКРАЇНИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ПІДГОТОВКУ КАДРІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Прийняття Закону «Про Національну поліцію» не лише змінило призначення інституту поліції в цілому як правоохоронного органу, діяльність якого спрямована на надання суспільству так званих «сервісних» поліцейських послуг, але й визначило новий підхід до системи підготовки кадрів для органів (підрозділів) Національної поліції, організації професійного навчання майбутніх поліцейських в системі закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Так, швидкий розвиток сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в Україні та у світі загалом обумовили важливість переосмислення інформаційної складової в питанні підготовки кадрів для Національної поліції України. Звісно, спочатку в умовах карантину, а після введення в Україні воєнного стану 24 лютого 2022 року на ефективність діяльності поліції в сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, оперативне реагування на кіберзлочини, попередження і розкриття адміністративних й кримінальних правопорушень в ході бойових дій не в останню чергу впливає використання сучасних інформаційних технологій та автоматизованих інформаційних систем. При цьому належне виконання кожним поліцейським службових обов'язків напряду залежить від його професійної майстерності та здатності використовувати на практиці інформаційні технології.

В умовах сьогодення розвиток процесу діджиталізації освітньої діяльності у відомчих навчальних закладах системи МВС України є вимогою часу та важливим вектором розвитку цифрової трансформації держави. Проте слід констатувати, що впровадження інформаційних технологій у відомчу освіту в процесі підготовки майбутніх поліцейських передбачає удосконалення існуючої системи операцій з накопичення, зберігання, обробки та передачі інформації, які здійснюються за допомогою спеціальних каналах зв'язку з використанням комп'ютерної техніки.

Відповідно до ст. 25 Закону України «Про Національну поліцію» поліція може створювати власні реєстри та бази даних, необхідні для забезпечення щоденної діяльності органів поліції, здійснення оперативно-розшукової діяльності відповідно до закону, та інформаційно-аналітичні системи (у тому числі міжвідомчі), необхідні для виконання покладених на неї повноважень. Крім того, в поліція в рамках інформаційно-аналітичної діяльності: 1) формує реєстри та бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України; 2) користується реєстрами та базами (банкми) даних Міністерства внутрішніх справ України та інших органів державної влади; 3) здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу; 4) здійснює інформаційну взаємодію з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями; 5) надає до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів в електронній формі відомості, необхідні для забезпечення ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів [1].

Отже, як ми бачимо, поліцейські у своїй роботі використовують інформацію, пов'язану не лише з відомостями про стан громадського порядку і рівня злочинності на певній території, але також і про самі органи та підрозділи Національної поліції, їх сили і засоби, форми взаємодії з іншими правоохоронними органами, громадськістю [2, с. 213]. Відповідно, величезна кількість статистичної, аналітичної і довідкової інформації використовується в слідчій, оперативно-розшуковій і експертній роботі поліції. Для цього застосовують не лише універсальне, але й спеціальне програмне забезпечення, яке слід постійно удосконалювати. Не слід забувати, що темпи, з якими інформаційні технології створюються та впроваджуються в поліцейську діяльність, настільки високі, що іноді навіть ІТ-фахівці, не кажучи вже про інші категорії користувачів не встигають оцінити масштаби й глибину всього, що відбувається. При цьому наявною є проблема розосередженості обліків по окремим відомствам, що створює умови для відомчого впливу, викривлення державної статистичної звітності, маніпуляцій із цифровими показниками, уявної, а не реальної оптимізації діяльності щодо протидії та запобігання злочинності в державі. Існуюча система збирання показників кримінально-правової статистики про злочинність через відомчий підхід до неї не сприяє формуванню об'єктивної і достовірної картини про стан злочинності в країні та про результати роботи правоохоронної системи. Ситуація, що склалася, негативно впливає й на використання статистичних даних для визначення тенденцій, стратегії і тактики протидії правопорушенням.

Крім того, наявною є проблема, пов'язана з щоденним накопиченням бази даних оперативно-довідкового і оперативно-розшукового характеру. У цих базах зазвичай міститься інформація, яка стосується обліково-реєстраційних даних громадян; правопорушень і кримінальних подій; правопорушників і злочинців; викрадених і вилучених речей, а також предметів антикваріату; власників транспортних засобів; власників вогнепальної зброї; громадян, що знаходяться в розшуку та безвісті зниклих громадян, а також інша інформація, що підлягає зберіганню. Уся ця інформація необхідна для ефективної роботи різних підрозділів та органів поліції. Втім умови воєнного часу вказують на масштабність і складність системи інформаційного забезпечення роботи сучасного поліцейського.

Враховуючи усі вказані обставини, у майбутніх поліцейських саме під час їх професійної підготовки у вищих закладах освіти системи МВС України слід формувати професійні навички з цифрової трансформації. Тому важливим завданням сучасної юридичної освіти є озброєння курсантів знаннями та досвідом використання інформаційних технологій, які використовуються в практичній діяльності поліції з урахуванням провідного закордонного та вітчизняного досвіду поліції [3, с. 195]. У цьому напрямку важливо здійснити ряд важливих кроків щодо ефективного впровадження можливостей інформаційних технологій в освітній процес, а саме: 1) забезпечити учасників освітнього процесу електронними освітніми ресурсами; 2) створити належні умови для підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти системи МВС, які готують поліцейських, з питань інформаційно-цифрової компетентності; 3) покращити інформаційну систему управління професійною освітою; 4) модернізувати Єдину державну електронну базу з питань освіти; створити онлайн-платформу для комунікації між учасниками освітнього процесу, а також задля оцінки закладами освіти стану своєї цифрової готовності.

Таким чином, щоб виконувати свої функціональні обов'язки на належному рівні, працівник поліції зобов'язаний мати досить високий рівень інформаційної компетентності. І одним з основних напрямків щодо виконання цього завдання є належна професійна підготовка у закладах вищої освіти системи МВС України, формування у кожного курсанта або слухача навиків ефективного впровадження можливостей інформаційних технологій в свою подальшу професійну діяльність.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. стор. 1970, стаття 379. (в ред. від 15.06.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
2. Іваниця А. В. Підготовка кадрів для органів Національної поліції України. *Прикарпатський юридичний вісник*. Випуск 1 (22). Том 2. 2018. С. 212-215.
3. Берестень Д.Г. Особливості професійного добору на посаду поліцейського в Україні. *Юридична наука*. 2019. №12. С. 193-197.

Артем Миколайович ЧОРНИЙ,

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри прикордонного контролю
факультету безпеки державного кордону
Національної академії Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5541-1910>

ВИКОРИСТАННЯ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНИХ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Професійно-спрямовані проблемні ситуації цілеспрямовано використовують викладачі під час занять із застосуванням методики проблемного навчання з курсантами Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (далі – НАДПСУ).

Проблемна ситуація – це будь-яка теоретична або практична ситуація, яка вимагає обдумування та не має очевидного відповідного обставинам рішення. В залежності від того, як суб'єкт навчання сприймає цю ситуацію, у ній може мати місце власне постановка завдання. Перехід від проблемної ситуації до завдання зумовлений надситуативною активністю суб'єкта, яка характеризує тенденцію суб'єкта діяти поза межами зовнішньої чи внутрішньої ситуативної необхідності. Навчальне завдання трактують досить широко, розрізняють мислинневі, перцептивні, мнемічні завдання, завдання на розуміння. Навчальні завдання є складовою навчальної діяльності як курсанта, так і викладача. За допомогою навчального завдання викладач здійснює навчальний вплив. Цілеспрямоване використання викладачем професійно-спрямованих проблемних ситуацій, що виникають об'єктивно (без його бажання), і ситуацій, які він особисто створює, є характерною особливістю проблемного навчання.

Розрізняють такі типи професійно-спрямованих проблемних ситуацій: 1) суб'єкти навчання не можуть відповісти на проблемні запитання, не знають способу вирішення завдання, не в змозі пояснити новий факт (найбільш поширений тип); 2) виникнення проблемної ситуації у випадку необхідності використання суб'єктами навчання раніше засвоєних знань у нових практичних умовах; 3) наявність протиріч, які виникають у майбутніх офіцерів-прикордонників між теоретично можливим варіантом розв'язання того завдання, яке ставить перед ними викладач і неможливістю практичного виконання обраного способу вирішення цього завдання; 4) існування протиріч між результатом, якого було досягнуто та недостатністю знань у суб'єктів навчання, наявність яких надасть змогу здійснити його теоретичне обґрунтування [1, с. 114–118].

В процесі професійної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників в умовах воєнного стану практичне відпрацювання професійно-спрямованих проблемних ситуацій